

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/236901,Od-wywiadu-AK-do-wiezien-stalinowskich-Kapitan-Barbara-Sadowska-w-katalogu-osob-.html>
01.03.2026, 07:58

Od wywiadu AK do więzień stalinowskich. Kapitan Barbara Sadowska w katalogu osób rozpracowywanych Biura Lustracyjnego IPN

W katalogu osób „rozpracowywanych” przez organa bezpieczeństwa Polski Ludowej opublikowany został wpis dotyczący Barbary Sadowskiej (1921 – 1991) – kapitan Armii Krajowej, działaczki konspiracji niepodległościowej i jednej z ofiar powojennych represji aparatu bezpieczeństwa PRL, Damy Orderu Virtuti Militari.

02.02.2026

W katalogu osób „rozpracowywanych” przez organa bezpieczeństwa Polski Ludowej opublikowany został wpis dotyczący Barbary Sadowskiej (1921 – 1991) – kapitan Armii Krajowej, działaczki konspiracji niepodległościowej i jednej z ofiar powojennych represji aparatu bezpieczeństwa PRL, Damy Orderu Virtuti Militari.

Działalność konspiracyjna i wywiadowcza w latach 1942 – 1946

Barbara Sadowska urodziła się 23 sierpnia 1921 roku w Warszawie. W 1938 roku ukończyła gimnazjum im. Cecylii Plater-Zyberkówny i rozpoczęła studia w Szkole Głównej Handlowej. Edukację przerwał wybuch wojny.

Od 1942 roku włączyła się w działalność podziemną w szeregach Armii Krajowej. Była kurierką i wywiadowczynią w strukturach Oddziału II Komendy Głównej AK. Latem 1944 roku weszła w skład tzw. „Ekipy Wschód”, ekspozytury wywiadowczej AK, której zadaniem było zbieranie informacji na terenach zajmowanych przez Armię Czerwoną. Po aresztowaniach dokonanych przez NKWD i UB, B. Sadowska przeprowadziła reorganizację siatki wywiadowczej, obejmując w niej funkcję zastępcy kierownika. Latem 1945 roku przedostała się do Włoch, gdzie nawiązała kontakt ze Sztabem II Korpusu, po czym podporządkowując się wydanym rozkazom powróciła do kraju i kontynuowała działalność wywiadowczą. W kolejnych miesiącach, działając między innymi pod pseudonimami „Robert” i „Czarnecka”, kierowała siatką wywiadowczą o kryptonimie „Liceum”.

Aresztowanie i gra z „bezpieką”

13 marca 1946 roku Barbara Sadowska została aresztowana przez funkcjonariuszy Urzędu Bezpieczeństwa. W trakcie śledztwa oskarżono ją o „działalność szpiegowską” na rzecz emigracyjnych struktur niepodległościowych oraz „obcych wywiadów”. Przesłuchania prowadzili między innymi Józef Różański i Ludwik Serkowski, funkcjonariusze znani z brutalnych metod śledztw, stosowanych wobec żołnierzy podziemia. Po kilku dniach nieustannych przesłuchań Barbara Sadowska wystosowała pismo do MBP, w którym przyznała się do kierowania siatką wywiadowczą „Liceum” oraz wzięła na siebie pełną odpowiedzialność za jej działalność, chroniąc w ten sposób współpracowników. W liście wnosiła o wydanie na nią wyroku śmierci, oraz ułaskawienie współpracujących z nią ludzi.

Przez kolejne miesiące sprawa siatki wywiadowczej „Liceum” została wykorzystana przez komunistyczny aparat bezpieczeństwa do przygotowania procesu o charakterze pokazowym,

wymierzonego pośrednio w gen. Władysława Andersa. Barbara Sadowska prowadziła „dramatyczną grę” z bezpieką i łamiącymi ustalenia cynicznymi ubeckimi śledczymi. Kilkakrotnie podejmowała skrajne działania, w tym strajki głodowe, aby ratować swoich współpracowników. Śledztwo ostatecznie zakończono w maju 1947 roku, kierując sprawę na drogę sądową.

Wyrok i więzienie

Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 18 lipca 1947 roku, Barbara Sadowska została uznana winną udziału w „nielegalnych związkach mających na celu obalenie ustroju Państwa Polskiego” oraz kierowania „centralą obcego wywiadu” pod kryptonimem „Liceum”. Na podstawie art. 32 i 33 Kodeksu Karnego Wojska Polskiego, z zastosowaniem ustawy amnestyjnej z 22 lutego 1947 roku została skazana na 9 lat więzienia oraz utratę praw publicznych i obywatelskich na okres 5 lat. Karę odbywała między innymi w więzieniach w Warszawie i Bydgoszczy. Na wolność wyszła 30 października 1953 roku.

Dalsze zainteresowanie aparatu bezpieczeństwa

Po opuszczeniu więzienia Barbara Sadowska pracowała między innymi jako tłumacz literatury angielskiej.

Zachowane materiały archiwalne wskazują, że Barbara Sadowska pozostawała przez kolejne lata w zainteresowaniu aparatu bezpieczeństwa PRL. W 1963 roku ujęto ją wykazach Biura „C” MSW, jako „kierowniczy aktyw reakcyjnej organizacji” oraz osobę skazaną za „działalność szpiegowską”.

Zmarła 18 listopada 1991 roku i została pochowana na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie.

[Postać kpt. Barbary Sadowskiej została przedstawiona w broszurze wydanej w 2025 r. przez IPN jako część serii wydawniczej „Archiwum Polskich Losów”.](#)

► [Barbara Sadowska w Katalogach Biura Lustracyjnego IPN](#)

Polecamy także:

● [Kapitan Barbara Sadowska](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)